

KOMMENDANTBLADET

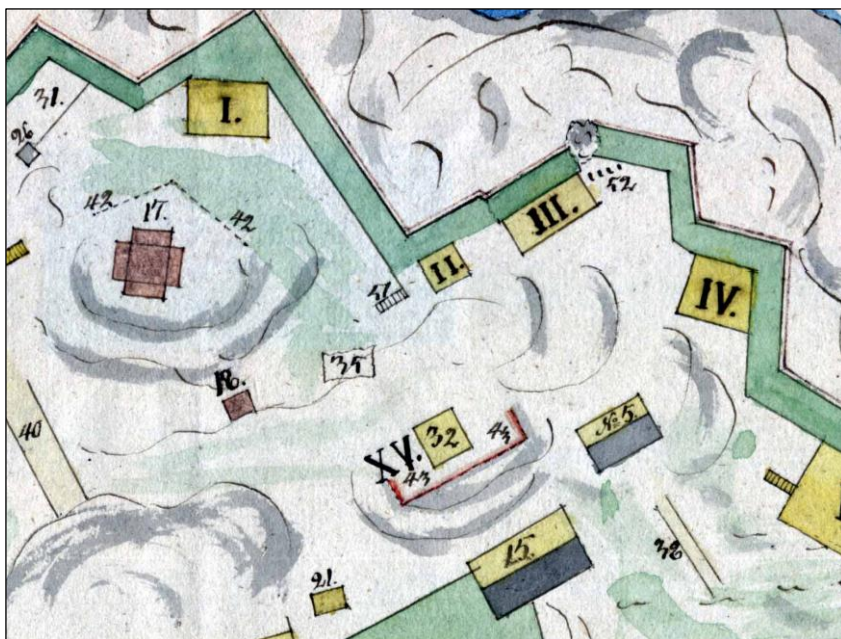
Information till Sällskapet Castellanernas medlemmar
december 2014

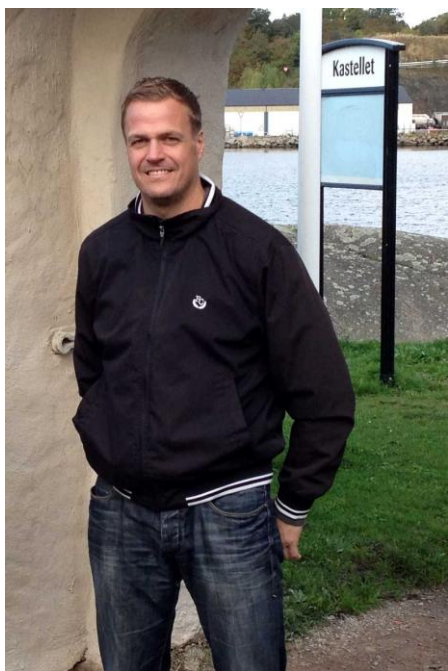
Väggagymnasiets byggprogram fixar batteriplats två.

Fjorton år! Så länge höll trädäcket med dess kanonlavetter som med pompa och ståt invigdes år 2000. Så det är inte bara det gamla flaggstångsfästet som fått skatta åt förgängelsen. Efter en inspektionsrunda på Kastellet tillsammans med Peter Larsson från kommunen, kunde vår kapitemästare själv konstatera att det inte återstår något annat än att riva trädäcket.

Däcket har murknat så att stora stycken av virket kan brytas loss för hand. Kanonlavetterna togs av säkerhetsskäl bort redan för några år sedan. Väder och vind har haft en stor påverkan på materielen. Ett dåligt underhåll har inte förbättrat saken. Även om lavetterna var byggda i kärnfuru så begränsades deras livslängd till tio år.

Detaljbild från en plan över Kastellet 1804. Byggnad nr 15 är ett av Kastellets två lavettskjul. På bilden syns även batteriplats två och flaggstångens fundament från 1780.

Peter Larsson vid kommunens fritidsenhet ansvarar för Kastellet.

Vid sitt senaste möte beslutade Ordenskapitlet att däcket ska byggas upp igen och att nya lavetter ska tillverkas. Den entusiasm som rådde vid tillverkningen av lavetterna för 14 år sedan troligtvis skulle vara svår att skapa igen. Därför föddes tanken att vända sig till Väggagymnasiets byggprogram. Med hjälp av vår Castellan på Vägga, Ulf Andersson, förmedlades förslaget som glädjande nog mottogs positivt av byggprogrammet. Efter ett möte med berörda lärare förankrades planerna och byggprogrammet kommer att uppföra trädäcket och tillverka lavetter.

För att undvika att däck och lavetter ska ruttna upp i fortsättningen så bestämde Ordenskapitlet att ersätta kärnfurun med ek. Ekvirket har en helt annan livslängd och tillsammans med ett årligt underhåll bör batteriplatsen kunna hålla stånd mot vädrets påverkan betydligt längre än tidigare.

Det går i sammanhanget inte att låta bli att fundera över hur man gjorde förr. Vädet är inget nytt påfund och vi vet att Kastellet var hårt ansatt med dåliga byggnader som följd. Men när det gällde lavetterna så var artilleristerna noga. Dess konstruktion var sådan att de lätt gick att montera isär eller ihop efter behov. Under fredstid så lades eldrören på backen medan lavetterna lades i baracken. Eller snarare i något av de lavettskjul som fanns på ön. Ett av dem låg på samma plats där fångelset en gång stod det vill säga till höger när man kommer in genom porten.

Kapitelmästaren har ordet

Castellaner!

Festen är över och Karlshamns jubileumsår närmar sig sitt slut. Sammanfattningsvis kan vi konstatera att kommunen lyckades leva upp till sin målsättningen att ge sina föreningarna möjlighet att sätta lite guldkant på sina evenemang. För Castellanerna del så visade det sig framför allt på Kastelletts Dag som i år hade ett brett utbud av aktiviteter för besökarna. Själva hade Sällskapet möjlighet att visa upp sig i olika sammanhang. Kulturnatten med skådespelet på torget får ses som en höjdpunkt. Min egen favorit var nog ändå de dramatiserade guidningarna på Boön som var nytt för i år.

Om någon vecka går Karlshamn in i sitt 351 år och Sällskapet fortsätter sin vana trogen att sprida kunskap om Kastellet och Boön även framöver. För att leva upp till den uppgiften krävs det fler guider. I mars startar en ny guidedkurs för er som vill utveckla ert kunnande om den lokala historien och som kan tänka sig att genomföra några guidningar under våren och sommaren.

En annan utmaning är batteriplats två där numera både lavetter och trädäck ruttnat upp. Med tanke på hur mycket arbete som lades ner inför invigningen sommaren år 2000 så känns det bra att ordenskapitlet beslutade att återskapa batteriet. Inte minst det pedagogiska värdet i att kunna visa upp hur artilleriet på Kastellet en gång såg ut är stort.

I alla de publika arrangemangen är det lätt att glömma bort en viktig del av vårt Sällskap - nämligen er medlemmar. Vi befinner oss i en negativ utveckling när det gäller medlemsantalet. Jag vill därför uppmana er alla att försöka hitta historieintresserade personer i era barns eller barnbarns vänskapskretsar. Vi behöver med andra ord en förnyring i vårt Sällskap. För att underlätta för en bättre rekrytering kommer ordenskapitlet att ta fram en folder som beskriver Sällskapets syfte och verksamhet. Denna folder kommer att skickas ut i ett antal exemplar till var och en av er i samband med kallelsen till nästa årsmöte.

Göran Lindgren

Tavlan över Kastellporten

Många av er minns säkert den gamla tavlan som under en rad av år hängt över porten till Kastellet. Efter att ha förvarats i något av kommunens förråd hängdes den upp i somras lagom till stadens jubileum. Skicket är inte det allra bästa och från kommunens håll ser man gärna att Sällskapet gör en insats för dess bevarande.

När tavlan först kom på plats är okänt men att den suttit där sedan 1950-talet framgår av fotografier och vykort över Kastellet. Det är också okänt vem som skrivit dikten som går i en lokalromantiskt stil. Typsnittet är i gammal stil och säkert valt med omsorg för att skapa illusionen av en äldre text.

Nu har tidens tand gått hårt åt ytan som börjar att flagna. Texten är inte målad på trä utan på en galvaniserad plåt som överstruktits med svart färg. Alla vi som har haft galvade hängrännor vet hur svårt det är att få färgen att fästa en längre tid.

Efter vad som framkommit har kommunen inte något större intresse av att restaurera tavlan men ser gärna att någon åtar sig uppdraget. Det är där vi Castellaner och Lions kommer in i bilden. Tillsammans kanske vi kan arbeta för att återställa tavlan i sin forna glans. Den har ett historiskt värde även om den inte är så gammal som Kastellet självt.

*Eric Dahlberg rider tankfull
mäter med sin snilleblick
Holmens läge och av honom
staden dess försvarsverk fick
som ett skydd för den ock varit
under en förgången tid
och den vackra staden skyddat
emot plundring våld och strid.*

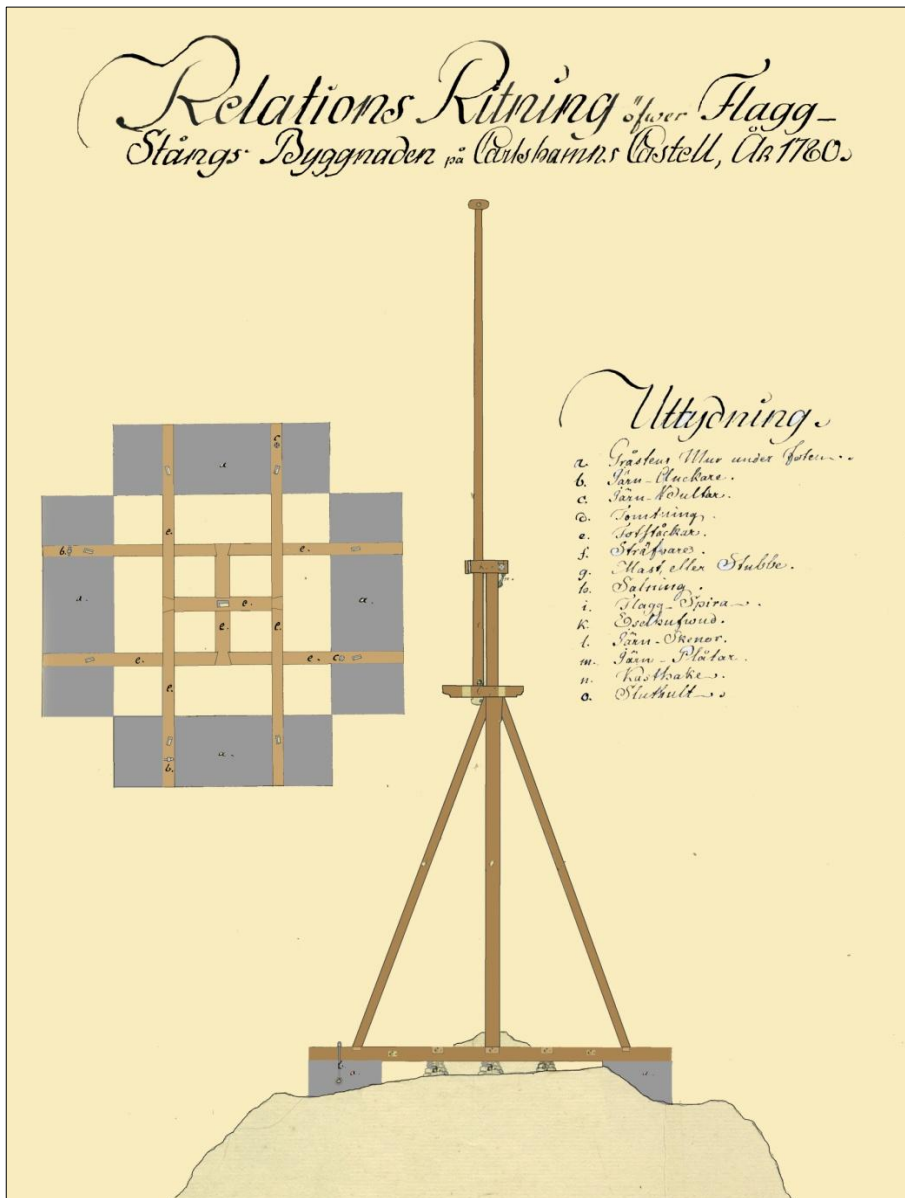
*Låt oss vörda detta minnet
fastän i ruiner lagt
Skryna ej kring den som fordom
har bland fädren stått på vakt
Ingen planta göra illa;
stör ej holmens vackra värld
Ingens blomma livs förspilla
den är mer och bättre värd*

Alla Castellaner önskas en riktig

**GOD JUL
OCH
ETT GOTT NYTT ÅR**

Flaggstången på Kastellet

När vi idag ser ut mot Kastellet märker vi att topografin har förändrats. Den så karakteristiska pyramidformad flaggstängsprofilen har mist själva flaggstången. Anledningen är att hela konstruktionen är i så dåligt skick att det är en fara för liv och lem att klättra upp till den nivån varifrån flaggan hissas och halas.

Många undrar när flaggstången restes? Svaret finns bland Karlskronns stads och fästningsplaner, närmare bestämt på en relationsritning från år 1780.

Ritningen är upprättad av löjtnanten vid fortifikationen, Sven Widing. På ritningen framgår inte bara flaggstängens mått och konstruktion utan även en kostnads kalkyl och inte minst en beskrivning hur arbetet med reandet av flaggstången framskred över tid.

Den 12 augusti 1780 lämnar löjtnant Widing Karlskrona tillsammans med ett antal timmermän från flottan. Vi får förmoda att de ankom Karlshamn dagen efter. Som vanligt, när det gäller Kastellets historia, så blir den första frågan hur bygget ska finansieras. Slottsstaten hade avsatt medel för ändamålet under åren 1779 och 1780 men enligt Widings beräkningar skulle anslagen inte räcka till. Tillsammans med Kastellets kommandant, Gustaf Friedrich von Hertell anhåller Widing om ett förskott på 1781 års slottsstat, vilket per brev beviljades den 19 augusti.

Nu kunde arbetet komma igång. Eftersom platsen för flaggstängsbygget var hårt utsatt för väder och vind, var det viktigt med fästet i berget. Ankarjärn och bultar tillverkades, troligtvis i Kastellets egna smedja och från Karlshamn levererades sand och kalk till fundamentet. Två 12 tum djupa hål borrades i berget. Arbetet med murningen av fundamenten påbörjades den 22 augusti för avslutas den 30:e samma månad. Nu var alla förberedelser klara för att resa flaggstången men dåligt väder med regn och storm gjorde att arbetet låg nere någon dag. Den 31 augusti rekvirerades tågvirke från Karlshamns skeppsvarv vilket levererades till Kastellet på kvällen samma dag.

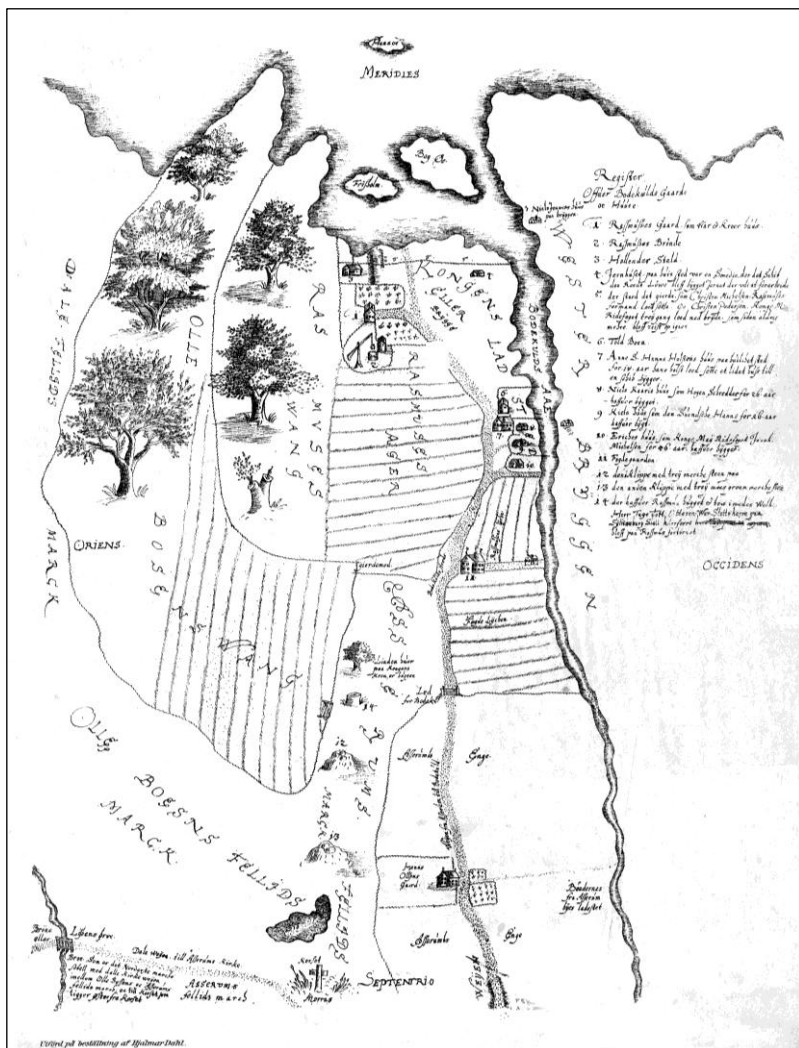
Den första september började arbetet med att resa flaggstången, ett arbete som tog flera dagar i anspråk. Den 4:e reste sig den färdiga flaggstången över Kastellet och för första gången kunde karlshamnsborna se den karakteristiska profilen på Kastellets högsta punkt. Nu återstod bara tjärstrykning som avslutade hela flaggstängsbygget den 5 september år 1780.

Vad händer framöver? Kontakter har tagits med både kommunen och Länsstyrelsen med krav på att flaggstången ska rekonstrueras och återställas i samma skick som tidigare. Intresset är förvånansvärt nog ganska njuget från Länsstyrelsens sida. De menar att det inte handlar om något kulturskyddat original vilket i första hand då handlar om att de inte tänker bidra ekonomiskt till en ny flaggstång. Från kommunens sida är intresset större men att man vill fundera på en lösning för hur flaggan ska kunna hissa och hala flaggan säkert.

Borgmästarna i Bodekull

Det är svårt att få en klar bild över hur de lokala maktpositionerna fördelade sig under Bodekulls första tid som ett samhälle under svensk styre. Kung Karl X Gustafs hade med all säkerhet stora planer för Bodekull vilka vid hans död 1660 skrinlades av den tillsatta förmyndarregeringen. Detta gällde framför allt planerna på Bodekull som en flottbas. År 1658 var Karl X Gustaf fortfarande kung och det var också han som i kungligt resolution den 12 maj utsåg både Arnold de Rees och Johan Mickelsson till borgmästare i Bodekull. Varför kungen tillsätter inte bara en utan två borgmästare i ett litet kustsamhälle har vi inget svar på. Vad vi kan göra är att spekulera utifrån de händelser och fakta vi känner till.

I den kungliga resolutionen framgår det att de Rees som borgmästare i Bodekull på alla sätt ska verka för den blivande stadens utveckling. För att få en skälig lön under tiden utnämns han till borgmästare i Ronneby 1658. Det åligger de Rees att arbeta för att befolkningen i Ronneby ska flytta och slå sig ner i Bodekull. Det bör nämnas i sammanganget att Bodekull vid den här tiden saknade egen jurisdiktion. Den blivande staden Bodekull hade två borgmästare men saknade magistrat och rådhusrätt och hörde rättsligt till Ronneby.

Bodekull vid slutet av 1640-talet. Byggnad nr 3 Hollender stald är troligtvis det stall med plats för 25 hästar som Arnold de Rees låtit uppföra i Bodekull. Hästarna användes för transporter via Holländarevägen.

När Karl X Gustav avlider svalnar intresset för Bodekulls utveckling och förmyndarregeringen stöttar i stället Ronneby som handelsstad. Arnold de Rees är inte sen att hoppa på tåget och Bodekulls egen borgmästare blir på så sätt det största hotet mot den blivande staden. Vid riksdagen 1664 åberopar de Rees att all handel ska ske via Ronneby och att planerna för Bodekull som stad ska läggas ner.

Vad gör då Johan Mickelsson och vad har han för roll som borgmästare i den blivande staden Bodekull? Svaret är att det vet vi inte. Med tanke på Bodekulls fortsatta utveckling arbetar han oförtrutet vidare för att stärka Bodekulls i konkurrensen med Ronneby. Bodekull hade ett trumfkort och det var Holländarevägen som sträcker sig från det södra Småland ner till Bodekull. Där fortsatte transportererna med varor som skeppades in och ut från hamnen i den blivande staden. Det bör ha grämt de Rees eftersom det var han som varit drivande för vägens tillkomst. Samtidigt slog sig fler och fler utländska köpmän ner i Bodekull för att bedriva handel med sina forna hemländer. Folkmängden ökade stadigt vilket får Johan Mickelsson att 1664 skriva till kungen med en begäran om en stadsplan för Bodekull.

I april månad 1665 får Johan Mickelsson ett nytt förordnande som borgmästare i Bodekull. och från maj månad samma år är han ensam borgmästare i den stad som den 15 september får namnet Karlshamn.